

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1'25, godišnje K 15'—. Za INOZEMSTVO K 23'—. Piativo i utuživo u Šibeniku.

POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi utorak, četvrtak i subotu

Telefon br. 31. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIČTVO na obali br. 248. prizemno. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drug.).

Izdavatelj i odgovorni urednik **Dr. MARKO SKOČIĆ.**

OGLASI PO CIENIKU.

God. IX.

ŠIBENIK, subota 3. svibnja 1913.

Broj 819

Na razjašnjenje.

Dr. A. Alfirević i njegovi drugovi, poznati diplaši, upregnuli su sve svoje sile ne bi li nas ušutkali. Obručaju se gdje mogu, u Zadar, u Sarajevo, na Rieku, u Zagreb pa jauču, kako će propasti stranka prava, ako im mi ne dopustimo proti stranci slobodno rovariti. Oni da mogu rušiti ugled, ponos, zaključke stranke i klevetati ljude i o njima sve moguće izmišljati, a mi da bi radi dišipline stranačke morali šutiti. Oni da mogu biti nad strankom i učestnici nekakvih tajnih odbora koji stranku imaju nadzirati i stranci zapovjedati, a mi da imademo pokoravati se, mi koji smo u stranci i samoj stranci odgovorni, a ne naručenim diplašima i njihovim meštrima.

Nego obširnije odgovorit ćemo im drugi put, a sada prepuštamo rieč jednom svećeniku, članu stranke prava.

Ovaj članak našega prijatelja svećenika popraćen je pismom u kojem nas sokoli da ustrajemo te medju inim kaže: „Dozvolite mi, da Vam ovom prigodom sa svoje strane kažem što i sa strane mnogih mojih kolega čestitam i izrazim najveće udivljenje radi odlučnosti, kojom ste izstupili proti zločinjskoj raboti onih oko „Dana“.

Članak glasi:

Dve uspomene.

Cijepanje ili bolje lučenje dihova u stranci prava u Dalmaciji započelo je, hvala Bogu, u pravo vrijeme. Nade je, da će osobito zaslugom Dr. Drinkovića, koji je sjekrom ravno u korjen udario, stranka prava, riješena zlih duhova, koji u nju ne spadaju, ostati ono, što po svome pozivu i po svojim tradicijama ima da bude.

Nego ovo lučenje dihova u stranci prava dava povoda gospodi oko „Dana“, da u svom listu i u „Riječkim Novinama“ najnovije pojave u stranci prava tumače onako, kako to njihovim ciljevima konvenira, a ne onako, kakovim se faktično prikazuju.

Prosti bilo gospodi oko „Dana“, dok se naprežu, da u očima pravaša diskreditiraju Dr. Drinkovića i Dr. Krstelja. To je napokon „conditio sine qua non“, da uspiju u svojim diplaškim namjerama. Malo je teže oprostiti gospodi oko „Dana“, kada bezobzirnom smionošću i onako na laku ruku ističu neke tobožnje načelne opreke i nesuglasice izmedju vlč. Prodana i Dr. Drinkovića, koje bi bile

Za engleski jezik kao slobodan predmet na našim srednjim školama.

Obično se kaže, da čovjek, koliko jezika poznaje, za toliko ljudi i vriedi. To, dakako, nije uvijek istina, jer uspjeh u životu ne ovisi samo o znanju već o tolikim inim uvjetima, koje bi nas, kad bi ih kod pojedinaca stali proučavati, u drugom i neprekidnom nizu uzroka i posljedica, dovele do zaključka, da je priroda svakoga, manje, ili više materinski, snabdijela preduvjetima nužnim pobjedonosnom izdržanju borbe sa obstanak, dosljedno tomu, da nema apsolutno nesposobnih individua, već samo lakovih, kod kojih je metoda odgoja bila pogriješena, a tečaj nauka, ili prigrljeno zanimanje u neskladu sa fizičnim i duševnim svojstvima; sa ambiontom, temperamentom, spontanom naklonošću i t. d.

Na ovo me razmišljanje nagoni — u časovima, kad mi briga za svagdanji kruh u opće dozvoljuje, da na nešto drugo mislim — i vlastito iskustvo i mnogi konkretni slučaj, u kojemu se, i kod nas i drugdje, ali više kod nas, nego drugdje, srednjoškola i svršeni sveučilištarac, radi relativne hiperprodukcije takovih elemenata, radi oskudice sredstava nužnih za nastavak nauka, ili radi kojih bilo inih razloga nadje,

izazvale najnoviji odlučni istup ovog potonjeg.

Jedna mala uspomena iz nedaleke prošlosti neka podsjeti gospodu oko „Dana“, kako nije pošteno ni lealno zatirati se u svoje nedične svrhe tudjim uvjerenjem.

Bilo je to u Šibeniku dne 11. Rujna 1910., dakle na sami dan glasovite pravaške skupštine. Malo prije početka skupštine imao je pisac ovih redaka prigode, da razgovara sa predsjednikom stranke vlč. Prodanom. Znalo se je već unapred, da će skupština biti u svakom pogledu impozantna i da će stvoriti novu epohu u životu stranke prava u Dalmaciji. Uza sve to vlč. Prodan, koji se znade uzdati do ganuće svakom napredku pravaštva, bio je prije skupštine dosta zlovoljan i neobično zamišljen. Dolazak gospode oko „Dana“ u stranku, koji je taj dan imao biti svečano sankcioniran, ne samo da nije oduševljavao nego je čak zabrinjavao vlč. Prodana. I vlč. Prodan nije propustio da otkrije piscu ovih redaka svoju opravdanu bojazan, da nebi stranka pod uplivom gospode oko „Dana“ zaputila se novom strujom, od koje je vlč. Prodan najužasnije perhorescirao. Pisac ovih uspomena jamči, kako je baš ta zabrinutost predsjednika stranke bila odlučna, da je jedan svećenik iz dubrovačke biskupije ustao na skupštini neposredno poslije poznatog izvješća Dr. Drinkovića i medju ostalim tekstualno izjavio, „kako bi on prvi, kada bi se predloženom resolucijom išlo za tim, da se stranka prava prometne u klerikalnu stranku, iz nje istupio, jer mu u njoj nebi bilo mjesta“. Taj se je svećenik, usvajajući podpuno i za svoju osobu misli i brige vlč. Prodana, htio za svaki slučaj i na vrijeme ograditi protiv eventualnih pokušaja najnovijih strankinih gostova. Hvala Bogu, niti sama stranka nije shvatila Drinkovićevu resoluciju „o podizanju narodnog prosvjetljenja na temelju kršćanskih načela“ u smislu želja i namjera gospode oko „Dana“. Dokazom je onaj urnebesni aplaus, kojim je cijela skupština baš spomenuti stavak iz govora onog svećenika posebiće pozdravila i po tome se njime poistovjetila.

Neka mi ne zamjeri Dr. Drinković, ali se meni čini, da on u ono doba nije poznavao namjere gospode oko „Dana“ onako tačno, kao što ih je poznavao predsjednik stranke vlč. Prodan.

(Poznavao je, možemo uvjeriti gosp.

nati na priličnu gažu, te postati, ne samo neodvisan, već i od nekakve pomoći obitelji, a u dobi od 19—20 godina, nakon postignuća breveta pomorskog poručnika, kao drugi, ili treći častnik na parobrodima slobodne plovitbe, podpunim čovjekom, svjestim i svoje individualne vriednosti i društvenog si položaja, kojemu se, hvala također povoljnom tieku radnja na polju socialnog zakonodavstva odnosno njegovu staležu, nebi trebalo bojati crnih dana ni u bolesti, ni u slučaju nezgode, ni u starosti.

Povračam se na argumentat usprkos tomu, što, onom zgodom, ne samo, da ne nadjoh nigdje odjeka svojim mislima odnosno šibenskom ambientu, već što su one, i sa strane, s koje ga punim pravom očekivah, bile, ne znam, da li radi osobe, ili stari stvari, počašćene posve mašnjim ignorisanjem; to me je, ispoviedam, jako zaboljelo i uvriedilo, jer, veli francuz: l'indifference est la plus grande des humiliations“.

Bio bih volio, da se je netko na moje mnjenje o shodnosti osnuća jedne nautičke škole u zgodno odabranu središtu srednjo-ili gornjo-primorske Dalmacije, osvrnuo protumienjem, te ga, uzput, i valjano obrazložio, što mu, tvrdim već sada, nebi palo za rukom, niti kad bi za to odabrao nepobitnu činjenicu, da, na primjer, ni splićani, ni šibenčani nisu po tradiciji mornari, jer, ako ni to nisu, danas dok nije isklju-

čeno, da bi mogli postati, osobito, kad bi se ispunili neki zato nužni uvjeti, okoliš je i Splita i Šibenika, a osobito ovog posljednjeg, od vajkada davao i danomice dava jezgru brodskih posada Austrijskog Lloydja, a žalibože, kako već imadoh priliku istaknuti, veoma mali broj kvalificiranih brodarja, što se, naravski, nema pripisati pomanjkanju darovitosti, koje naš otočanin ima na pretek, ili volje, da učini sebi dobra, koje mu također ne manjka, već poteškoćama i troškovima skopčanim sa školovanjem daleko od rodnog mjesta.

Pošto mi danas nije na umu baviti se iznašanjem statističkih podataka u predmetu, spomenuti ću, na dokaz svoje tvrdnje, i to samo mimogred, otok Zlarin, koji nam je pred vratima od kuće i njegovo stanovništvo, medju kojim imam mnogo starih znana, veoma valjanih i pouzdanih mornara, ali ciglog jednog poznatog kolegu, pomorskog kapetana.

Shvaćam, koji je teško pribaviti stanovnom mjestu blagodat jednog novog zavoda, nu shvaćanje poteškoća i spoznaja vlastite nemoći, da se stanoviti cilj poluču, ne smije isključivati rad i pregnuću u tom pravcu, a pogotovo se čovjek, radi toga, ne smije odreći užitka javnog raspravljanja u predmetu.

Quod licet Jovi, non licet bovi! Nu ne smije uvijek biti ni tako, jer bi se mo-

pisca, ali se nadao da će oni, jednom u stranci, njoj vjerno služiti i do potrebe odgovarati za eventualne makinacije. *Op. korekt.)*

Iznoseći ovu malu uspomenu pisac ovih redaka hoće da upozori gospodu oko „Dana“, kako je izključena i sama mogućnost kakovih opreka izmedju vlč. Prodana i Dr. Drinkovića a radi onakovih pitanja, u najnovijem značajnom izstupu Dr. Drinkovića, koja se najbliže tieču gospode oko „Dana“. Baš obratno, jer se i kad bi bile postojale kakove načelne opreke izmedju vlč. Prodana i Dr. Drinkovića, a radi pitanja oko kojih se osobito interesiraju gospoda oko „Dana“, te su opreke morale popadati u onome času, kad se je također Dr. Drinković svojim istupom u pogled gospode oko „Dana“ našao na onome istome stanovištu, na kojemu se je vlč. Prodan prilično podavno nalazio.

I zato svaka čast Dr. Drinkoviću, koji se nije ni najmanje pokolebao da prizna, kako se je glede gospode oko „Dana“ prevario i kako je učinio krivo onima, koji su se dolazku Dr. Alfirevića u upravu stranke prava opirali. Svojestvo je samo poštenih ljudi vlastitu pogrešku priznati, a dužnost je krepostnih ljudi pogrešku popraviti. Dr. Drinković svojim nastojanjem pružio je jasan dokaz, da osim poštenja posjeduje i dosta kreposti.

Druga mala uspomena, također dosta aktualna. Na 19. veljače 1912. držan je u Spljetu pokrajinski svećenički sastanak. Promicatelji i sazivači onog sastanka — koji je nenadano i vrlo naglo kao na čiji mig bio sazvan — bila su gospoda oko „Dana“. Osobita važnost onog sastanka izticala se je u izvještajima, koji su razne domaće i strane novine bili poplavili. I „Hrvatska Rieč“ donijela je na odličnom mjestu jedan takav pomposan izvještaj. (Onaj dopis ušao je u list, kako se u ono doba češće događjalo, *furtim*). Op. Ured.) A ipak prava svrha onog sastanka, ili bolje prave namjere sazivača i priredjivača onog sastanka nijesu nikada bile u javnosti vjerno rastumačene. Široj javnosti još ni danas nije poznata velika sustezljivost i nepovjerenje, kojim je velik broj samih učestnika sastanka upravo radi nametljivosti gospode oko „Dana“ onaj sastanak susretao.

Činjenica je, koja se ničim ne da oboriti, da onaj sastanak, kojemu su navnici najveću važnost podavali, nikakova praktičnog uspjeha nije donio. Jedina prak-

tična posljedica onog sastanka jest dobar profit, koji su gospoda oko „Dana“ za svoje svrhe napravila. Pod firmom dalmatinskog svećenstva i novcem dalmatinskog svećenstva gospoda su oko „Dana“ od kupila i *zakupila* „Dan“ i od „Dana“ su napravila dobre diple, po kojima osobito u zadnje vrijeme, kao no u najzgodniji čas, neobičnom snagom poznate akorde prebiru. Pametniji su dakako na vrijeme razumjeli, u kojemu grmu u kojemu grmu zec leži, pak ili nijesu na sastanak pristupili, ili su hladni i mrki sa sastanka odstupili.

(Drugi uspjeh gospode oko „Dana“ sastojao bi u nekakvim odborima za *tutelu* stranke prava. Op. Ured.)

Pisac je ovih uspomena — i sam učestnik svećeničkog sastanka — malo dana kasnije napisao jedan članak u namjeri, da razodkrije pravu pozadinu onog sastanka. Na žalost su prilike u pokrajini onda bile takove, da je taj članak našao vrata zatvorena kod redakcija raznih domaćih listova. I danas leži taj članak zaprašen na uredničkom stolu jedne dalmatinske novine. Škoda, jer je taj članak danas možda najaktuelniji.

U tome članku izmedju ostaloga stoji čisto i bistro napisana poruka na adresu uprave stranke prava u Dalmaciji, da se što prije otrese gospode oko „Dana“, ako neće da dožive kobnih posljedica po svoj ugled. Okolnost tog nesuglasnog članka spomenuta je zato, da se pokaže, kako su još onda mnogi svećenici prosudjivali ulogu gospode oko „Dana“. Da se nijesu prevarili, eno im novog dokaza u priznanju Dr. Drinkovića, da je dolazak i boravak gospode oko „Dana“ u stranci donio svoje zle posljedice.

I ovaj drugoj maloju uspomeni svrha je, da podsjeti gospodu oko „Dana“, kako je velika većina dalmatinskog svećenstva još podavno pogledala u njihove prste, i kako su gospoda oko „Dana“ vrlo preuzetna, ako misle, da će dalmatinsko svećenstvo po taktu njihovih dipala plesati.

Pri kraju se gospoda oko „Dana“ toplo umoljavaju, da i nadalje nastave neumorno prebirati omiljele im napjeve po svojim diplomama. Tako će se napokon tugaljivi napjevi njihovih dipala i navnicima ogaditi.

Dr. Drinković pak i bez naše preporuke znati će i nadalje tumačiti vjerno smisao diplaških napjeva. Tako će pospješiti u stranci toli nužno razlučenje

dihova i spasiti će do kraja ugled i časi stranke prava.

26./4. 1913.

M.

Jedan svršuje, drugi počinje?

Balkanski rat, koji se je vodio sa Turčinom po duge godine, svršio je potpunim porazom turskim. Nitko i ne misli na to, da bi Turska mogla više opirati se pobjedonosnim Balkancima. Turska je dakle kapitulirala, rat je s njom svršio, a mladoturci moraju sada da gledaju slabe plodove svoje loše politike.

Nego, dok ovaj svršuje, kao da će početi drugi strašnji. Posljednja jabuka, koja pade u krilo crnogorsko, Skadar, stvorio je takovu situaciju, promjenio je tako stanje stvari, da eto prieti novi, drugi, užasniji rat, nedogledan u posljednicam, grozan u eventualnim evropskim zapletajima.

Viesti, koje dolaze, naviešćuju da je rat, taj novi, užasniji rat na vidiku, i ono, što smo mi u našem listu, pišući o općem položaju tolikrat pricali i naslućivali, kao da se obistinjuje.

Crna Gora ne će da popusti; ušla je u Skadar, zaposjela ga i sada, rek bi, neće iz njega pod nijednu cijenu. Austro-Ugarska pak na sve to odgovara, da će ona, ako druge velevlasti i ne bi htjele prisiliti Crnu Goru oružanom rukom, e Skadar ostavi i tako bude poštovana volja Evrope.

Dogodjaji zadnjih dana, kao sastanak carskog vieća u Beču, pak sastajanje pokliskarske reunije u Londonu, koje biva burno da ne može bit burnije; sjednice iste reunije odgovijavane: sve to kaže, da se Austro-Ugarska ne šali, da misli na djelo.

I tako smo pred novim zapletajima, u oči novog strašnog rata, koji je strahovit sam u sebi, a nedogledan u svojim posljednicama.

Svjestni klevenici.

„Hrvatska Kruna“ od 30 travnja donosi ovo pismo na uvodnom mjestu.

Velicijenji Gospodine Predsjedniče!

Molim da sliedeće moje bude objelodanjeno u „Hrvatskoj Kruni“:

Na „pismo“ gosp. Dr. Ante Alfirevića, izašlo u nepravaškom „Danu“ — s kojim Dr. Ante Alfirević tobože nema posla — ja sam odgovorio u „Hrvatskoj Rieči“ 26. o. m. biva, istoga dana kad je drugo

glo lahko dogooiti, kad volja nekih gromovnika nebi bila podvrgnuta kotroli i prigodice suzbivanja, da se na koncu svijet stane okretati naopak. Kad su njemački zastupnici Smidt i Erler mogli u Carevinskom Vieću zasadiiti pitanje kjemačkih usporodnica na Nautičkoj Akademiji u Trstu za mladež iz nutrine Monarhije, od koje bi se veoma mali postotak — i to bez ljubavi i vjere — zbilja posvetio pomorstvu i kad je nekomu za istu svrhu — uspjelo polučiti, da se pri istoj osnuje — čini mi se god. 1910. — jednogodišnji tečaj za absolvirane realce i gimnazialce sa slobodnim izborom nastavnog jezika — uz isključenje, naravski, hrvatskog — mislim, da nebi bilo ni smiešno, ni neprirodno, ni beskorisno, kad bi i koji od naših zastupnika na nadležnom mjestu i staknuo i slao zastupati prieku nuždu još jedne nautičke škole za Dalmaciju, osim dubrovačke i kotorske, koje se nalaze daleko dolje na peiferiji nama opisana kruga, dok su nam tršćanska i ona u Malom Lošinju, osim što imaju istu manu, i inače teško pristupačne radi talijanskog nastavnog jezika.

U ostalom, dok bi se o tom radilo i u stvari uspjelo, nije baš rečeno da moramo zaostati i da ne trebamo, ili ne smijemo, pa makar i umjetnim načinom, buditi interes i ljubav naše srednjoškolske

izdanje toli važnog „pisma“ toga člana uprave stranke prava ugledalo svjetlo u „Hrvatskoj Kruni“.

Prema tomu Dr. Ante Alfrevič je dobio moj odgovor i smatram za sada suvišnim bilo koji dodatak.

Ovo par redaka pak prinuđen sam napisati na razjašnjenje opazki učinjenj sa strane Uredništva „Hrvatske Krune“ na jednu stavku onoga „pisma“.

Stavka iz „pisma“ Dr. Ante Alfreviča glasi: „A jesam li ja kriv da se uriče zadarski istup i program, a naš predsjednik Don Ivo Prodan to doznaje tekar iz novina?“

Opazka Uredništva pak glasi: „O ovom je bilo govora u sjednici uprave i cijenimo, da je moglo ostati na onome“.

Radi javnosti, radi dužnosti i štovanja prema Predsjedniku i radi sebe moram ovu stvar razbistriti.

Dakle kad je načelnik občine šibenske Dr. I Krstelj sa upravom izdao poznati proglas, ja sam za isti znao kad sam ga štampana čitao.

Na osvit raspusta Občine ja sam — da govorim na Zemalj. Odboru u poslu komesariata — bio poslan u Zadar, gdje sam došao po ponoći i otkier sam otišao na podne trčec na parobrod.

Pri raspustu Občine, kad se građanstvo Šibenika u impozantnoj manifestaciji izkazalo potpuno solidarno, bez razlike stranaka a i bez ikakva predhodnog dogovora ili pogadjanja, ja nisam bio u Šibeniku.

Kad su predstavnici občine Splita i Šibenika viečali, što bi se nakon raspusta tih občina imalo učiniti proti tim vladinim iznimnim mjeram, bilo je zaključeno sazvat već poznati sastanak u Zadru.

O tom zaključku ja sam pismeno obavijestio Vas Gospodine Predsjedniče, moleć Vas da bi sazvali članove uprave i zastupnike, a mislim i načelnike zadarskog kotara.

Ako se dobro siećam poslao sam Vam i dotične pozive za kotar zadarski, podpisane po gg. načelnicima Spljeta i Šibenika, molbom, da ih Vi izvolite popratiti i prosliediti.

Kako se nikada ne namećem, tako sam i na predsastanak odaslanika pošao samo jer su tako odlučili drugovi pravaši na sastanku u Šibeniku.

Prema zaključku imao sam biti u Zadru već u petak jutrom, a došao sam pred samu večer, pak sam se morao žuriti na sastanak, ako za ništa, da izpričam zakašnjenje.

Neznam je li istu večer ili u jutro, želio sam da sa mnom sudjelujete Vi ili koji drugi drug, a sjećat ćete se i Vi da ste mi odgovorili, da je bolje da bude samo jedan.

Na svaki način da se stvoru za tolike stranke jedna skupna rezolucija, trebalo je dugog razgovora i kad je u subotu popodne bila predložena najzadnja osnova rezolucije, ja sam istu, prije prihvata, donio k Vami i mi smo ju zajednički, mislim u dva navratka, pretresali i izpravljali.

Kad sam se povratio od Vas, oko ponoći su ju sa našim izpravicima prihvatili izaslanici stranaka.

U nedjelju, na sjednici naše uprave ja sam rezoluciju zagovarao, kako sam prema parlamentarnom običaju i morao.

mladeži za morem, te ju najj navraćati. Ta to čini njemački čar Vilim sa svojim pruskim podanicima; to je činio i morovlj, grof Montecuccoli za magjarima. I jedan i drugi nalaze, da je junkerima, odnosno sinovima stepe, budućnost na — moru, a nama? Gdje je budućnost nama, kojima je na njem, kod Vsa, Helgolanda i pri tolikim drugim pogibijama, zapisana — krvlju predja — prošlost, usko skopčana sa slavnom prošlošću od viekova nad nama vladajućeg, prejasnog Habsburgova Doma?

Tri su puta kojima možeš absolvirati nautičku školu u dobi od 17-18 godina. 1) redovitim pohađanjem nautičkog petogodišta (dvaju pripravnih i triju tehničkih tečajeva) počam od 12 godine; 2) redovitim pohađanjem, od četrnaeste godine, triju tehničkih tečajeva nakon dovršene niže realke, ili gimnazije; 3) redovitim pohađanjem već spomenutog jednogodišnjeg tečaja za absolviranje realke i gimnazialce pri nautičkoj akademiji u Trstu.

Dok svi putevi, što no rieč, vode u Rim, ovaj mi se prosliednji čini, da pruža, osobitim obzirom na realce i na nuždu temeljitog matematičkog znanja, ako hoćeš, da budeš uveden i uspješno pronikneš u tajne ponajvažnijeg i ponajljepšeg predmeta: nautičke astronomije, te da u njima uživaš, najveću garanciju za napredak, jer

Ovakvo je bilo sa mnom u poslu toga zadarskog sastanaka i tobožnjeg „programa“, a kad Dr. Ante Alfrevič, i nakon sjednice naše uprave od inalog Uskrsa, hoće javno u listu, kojemu ste Vi Gospodine Predsjedniče, Urednikom, da stvar prikaže, kako on to čini, onda on, u svoje svrhe, svjestno neistine piše, kako pošten čovjek ne može i ne smije.

Nadalje Dr. Ante Alfrevič hoće tim da moje djelovanje stavi u protimbu sa dužnostima naše uprave Predsjedniku stranke i to čini onaj Dr. Ante Alfrevič koji zna i koji je imao prigode, prilikom njegovih i njegovih drugova rovarenja, upamtiti koliko i kako ja držim do Vas prokušanog zastupnika našeg dičnog barjaka Slobode i Ujedinjenja.

Ovo daje meni još jedan dokaz više čega su kadri Dr. Ante Alfrevič i njegovi drugovi.

Primito Gospodine Predsjedniče izraz mogeg poštovanja i odanosti.

Šibenik, 28 travnja 1913.

Dr. M. Drinković.

Infamija.

„Hrvatska Kruna“ pod gornjim naslovom, piše:

„Iz Splita, pod siglom — četko šalje u „Riečke Novine“ a ove štampravaju članak u denuncijantskom smislu. To čine Hrvati proti Hrvatima! Proti takvu „patriotizmu“ moramo najžešće prosvjedovati. Tu se uz ostalo piše i ovo: „Dosađ su pravaši radili o velikoj Hrvatskoj u monarkiji, dok sad Dr. M. D. na to kao da više ne misli, nego traži drugi centum“. Ovakve redke mogu slati u novine samo policijski agenti, uz dobru plaću. Ali takvo pisanje i postupanje neće nijednoga nas od toga odvratiti, da se neustrašivo i dalje borimo sa svojim drugovima kao što je i Dr. M. Drinković pod barjakom stranke prava za jedinstvo i slobodu domovine, bilo uz koju cienu. — Skup pravaša“.

Bosanske prilike.

Sarajevo 28/4.

Bosanski sabor ne zasjeda, a ministar Bilinski sprema se u Bosnu u pohode, da kapacitira ponovno naše zastupnike za svoje ciljeve, kao što je to učinio prigodom svoga nastupa.

Naš javni život u opće boluje na jednoj kroničkoj boljetici, naime, stvaraju se krize, da se može putovati u Beč i voditi duge pregovore.

I sad smo u krizi. Ovu je izazvalo jezično pitanje. I našlo se je ljudi i kod nas, koji hijedoše, po starom uzoru, da ponovno nasjednu milozvučnim glasovima ministrovim. Počele su bile i kod nas da previjaju diple, svaganje vode na srpski tobože mlin i slično. Hvala probugjenoj svijesti našega naroda, koji nije više ko nekad, da nasjeda i da misli da je velika Hrvatska tu, ako njemačko-majarska glazba odsvira „Oj Hrvati“.

Jezično je pitanje i popuštanje nekih naših vogja uztalasalo malo jače naš narodni život.

Vrhovna uprava pred godinu dana

češ se tako, osim što češ postati valjanim modernim pomorskim kapetanom, moći pohvaliti, da si opet neke vrsti visokoškolic i u posjedu više, nego srednja opće naobrazbe.

Nu ovdje, s druge strane, nailazim na jednu poteškoću. a ta bi se sastojala u nužbi, da si kroz godinu dana pribaviš ono znanje engleskog jezika, koji je pomorskom kapetanu, rekao bi niemac, kao *Kultursprache*, neobhodno nuždan, što ga, pri ispitu zrelosti, posjeduje ili barem, mora posjedovati, redoviti nautičar.

Kako bi, dakle, bilo, da se, međutim, taj i inače svakomukoristni svjetski jezik, stane obzirom na one neke, koji bi se eventualno nakon ispita zrelosti dali na more, uvadjati kao slobodan predmet na našim srednjim zavodima? Učitelja je uvijek naći, a par sati više škole na sedmicu djacima nebi škodilo.

Ovu je ideju bio susreo sa simpatijom i pok. dr. Simović, upravitelj splitske realke, a ja ju ovdje, u najboljoj namjeri, ponovno iznosim i stavjam na srce nadležnima sa toliko više kuraže, u koliko, ako sam dobro bio informiran, mi nebi s inovacijom igrali ulogu bielih vrana, dok u njemačkim pokrajinama Monarhije, dolaze, bilo kao obvezatni, bilo kao slobodni predmet, u obzir i engleski i francuski.

X.

bijaše rekla, da se osnivaju pravaški klubovi. Vogje su uopće mučali. Danas su pravaši počeli i bez njih voljni i željni, da se čisti, jer ih je bolje 5 ali onih, kakove je. Stari zemišljao uego li 50 diplaša.

Prvi pravaški klub osnovan je u Sarajevu, dne 26. IV. uz veliko učestvovanje naroda.

Predsjednikom je izabran Dr. Luka Čabrajić zastupnik naroda, a podpredsjednikom Dr. Srećko Perišić. U odboru je gragjana, obrtnika i radnika.

Slijediti će i drugi redom po zemlji, da budu kontrolom političkog reda, i da budu čuvarima čistoće i opozicionalstva pravaškog programa.

Osnivanje klubova ide i za tim, da dostojno dočeka jezičnu borbu u najslavenjskijoj zemlji, Bosni ponosnoj.

Dr. Mandić i predsjedniksabora, prizvan je iza ministarske konference, odmah u Beču. Što će biti vidjet ćemo. Vladi megjutim nije mrsko, što sabor ne zasjeda, dok je položaj vanjski mutan, a zato ona radi na drugom polju, zatvora sve u šesnaest.

Sve lijepše i lijepše, mjesto, da se politika okrene i postane razborita a ona sve to nerazboritija.

Čuti ćemo zastpnike, hoće li imati petlja, da reknu svoju, barem za Bosnu, kad nesmijedoše za Hrvatsku.

O doljuljem razvitku naših odnošaja izvjestivat ću Vas redovito.

Essad paša, bivši junački branitelj Skadra, a sada samoproglašeni kralj Albanije.

Naši dopisi.

Opuzen (Neretva).

(„Velike Soline“ pravedno vlasništvo opuzenskoga seljaka). — Ovakova se šta može dogoditi samo kod nas. Načelnik, komu je narod jednoglasno podao tu čast, učinio ga svojim vodjom i braniteljem, on nije uz narod, Narod ogorčen radi povreda njegova prava od g. Djuračića, došao je s motikama u velike broju pred općinu i tu demonstrirao. Medjutim su šestorica općinskih vijećnika podigla optužnicu proti zloporabama na „Velikim Solinama“, koje su na štelu i propast opuzenskoga puka. G. načelnik ne mogući drukčije, dade sa g. predsjednikom, i ako preko volje, nalog općinskim organima, da izvrše zahtjev demonstrirajućega pučanstva i gospode 6 vijećnika.

Vidite sada neodlučnosti, da ne rekne kukavičluka! Četiri opć. vijećnika nasjedoše slatkim i lukavim riječima nekih nadriadvokata, te istoga dana, kad su opć. organi uništili radju g. Djuračića, zalvališe se na časti i opozvaše svoj potpis, koji staviše u zapisnik od 6 ožujka ov. g. Jedina dvojica, a to su gg. Mihovle Slišković i Andrija Milić, ostadoše nepokolebivi, čvrsti i stalni, odani do zadnjeg daha mukotrpnom svome narodu i pravici. Ova su dvojica od opć. vijećnika najizrazitiji i najodlučniji narodni prijatelji, koji ne žale ni muke, ni znoja; koji se ne boje ni pograda, ni rugla, već vedra čela gledaju u svijet, a to sve zato, jer ljube iz dna duše crven-kapu opuzenskoga težaka, jer shvaćaju njegovu muku i bol, jer hoće pravo naroda.

Ovog puta ne ću spomenuti ni one, koji svoj jezik nauštriše i u otrov umočiše, da škode stvari pollačene raje, kao ni one, koji hoće, da sjede na dva stóca, koji se prikazuju narodnim prijateljima, a kad tamo vrebaju na svaki način, da ga utamane. Samo ću da rekne, kako je stvar tekla. Prvo je ročište bilo na 27 ožujka ov. g. kod c. k. suda u Metkoviću. Općinu je opuzensku zastupao g. M. Slišković i njegov zamjenik g. odvjetnik Lazarini, odnosno g. P. Vukas. Gdje je bio načelnik? On nije imao srca, ni snage, da brani povjerenje mu stado, već poput najamnika, pobježe. Nije imao energije, da brani interese svojih podanika. Bit će da je nesposoban, da čuva

Kapitulaciji Skadra.

općinska dobra, kao i njegov prešasnik(?)

Na istome je ročištu odlučeno, da sudbeno povjerenstvo dodje na lice mjesta, budući da su se narodni opunomoćnici pozivali na prava vlasništva, koja su općinari uživali na „Velikim Solinama“ od pamtivjeka, pa sve do dana današnjega. Dalje, da općinarima nije bilo poznato za nikakovo pravo vlasnosti. Nu kad se je pronio glas, da g. Djuračić radi na „V. S.“ jer da je to kupio u g. Matulića, općinari su pošli na zemljišnik i tu pregledavali mape. Tu su odmah uvidjeli varku. Sudac je odgovorio ročište, budući da mu stvar još nije bila potpuno jasna.

I ročište je bilo na licu mjesta 25. travnja. Na licu je mjesta sudac sve pregledao i osvjedočio se, da tražba g. Djuračića nije istinita. Zatim ispita svjedoke u opć. uredu. Svjedoci su izjavili, da na „Velikim Solinama“ nijesu nikada nikoga poznali vlasnikom, osim općinara. Sam neodlučni g. Načelnik izjavio je, da on, kao juridičko lice ne smatra isti prostor općinskim, nego općinara, budući da općina nema svoga činovnika. Zato je on kao načelnik davao razvaliti odnosnu radju pod pritiskom optužnice općinara, a na temelju toga, da se ne bi dogodilo kakovih nereda, ostavljajući cijeli prostor na raspolaganje općinara.

Sudac uvjeren o čemu se radi, te videći, da je uredovno otvorena zloporaba pripomenuo je, je li Z. Odbor priznao ikakovo privatno vlasništvo na odnosnome prostoru.

Na ovu je primjetbu odgovorio g. načelnik, da je to posao suda, a da je stvar bila pretresana i zaključena sa odobrenjem u sjednici opć. vijeća 27 listopada 1902. Kad ga g. sudac ponovno upitao, je li to bilo zakonito zaključeno, načelnik je odgovorio, da on nije pravnik, te da on to ne može suditi. Kimnuvši glavom nastavi sudac: „Vidite! Sl. Z. Odbor to nije odobrio; zato nije pravo valjana nikakova uknjižba bez dozvole Z. Odbora“.

Ovakovih trebamo sudaca, a ne trebamo ovakovih načelnika. Teško ovcu, koja ne može, da svog runa nosi, tako i načelniku, koji ne pozna zakon, koliko mora, da pozna.

Osuda još nije izrečena, ali mi se uzdamo u pravdu. Prije ili poslije pravica mora da pobjedi. Vrijedni g. sudac zakleo je do 30 svjedoka uz upit: da li su oni vršili pravo na dotičnome zemljištu? Jesu li oni koga drugoga poznavali vlasnikom toga zemljišta? Na prvi upit jednoglasno odgovoriše: „Jesmo“, a na drugi: nijesmo.

Konac ove gospodske komedije biti će razjašnjen privolom Sl. Z. Odbora na administrativnome sudištu u Beču.

Ova će slika pokazati svijetu, kako biva bijednoj raji kod nemilosrdnih brkaša. Spectator.

Podružnica Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru.

Još su uvijek nepromijenjene prilike, koje već preko godinu dana sprečavaju našu Družbu u sabiranju prinosa u onim hrvatskim krajevima, gdje je ona do sada crpla najveću svoju korist. Te žalosne prilike paralizuju Družbin rad tako, da je već nekoliko puta došla u položaj, da nije mogla udovoljiti niti svojim redovitim

obvezama. U svim kritičnim časovima morale bi joj priskočiti u pomoć njezine podružnice. Opetovano smo pozvali ugledne odbore svih naših podružnica, da bi u tom smislu poradile, ali su se tom našem pozivu samo rijetki odazvali.

Sada evo ponavljamo naš poziv i molimo sve naše podružnice, da od svojih članova saberu i nama što prije dostave sakupljeni novac. Osim toga pozivljemo sve ugledne odbore naših podružnica, da — ako nisu to do sada učinili, sazovu glavnu godišnju skupštinu, na kojoj će se medju ostalim izabrati odeslanici na ovogodišnju glavnu skupštinu naše Družbe. Spomenuta će se skupština držati dne 25 svibnja u Kršanu.

Podružnice, koje su svojim dužnostima udovoljile umoljavaju se, da bilo priredjenjem kakove zabave, ili bilo kojim drugim putem namaknu našoj Družbi, što izdašnji izvanredni prinos, te da joj tako onemoguće zasto, koji bi u današnjim vremenima bio našem narodu u Istri od najkobnijih posljednica.

K pitanju šibenske obale.

Dne 18. rujna prošle godine naročito povjerenstvo c. k. Ministarstva trgovine, sa gosp. odjelnim Predstojnikom Riedlom na čelu, pregledalo je mizerno stanje luke grada Šibenika i konferiralo sa zastupateljima grada glede gradnje tako zvane „rive za operacije“.

Pri toj konferenciji bijahu iznešena razna mnijenja vrhu načina uređenja spomenute rive. Obćinski zastupatelji, konsekventni stanovitu zauzetom od vajkada od občine i cielog pučanstva i istog c. k. Ministarstva trgovine i pomorske vlade, — živo zagovarahu i tražiše, da se ostane pri prvobitnom projektu, te da se riva za operacije sagradi u pravcu postojeće tako zvane „spojne obale“ prama mjestnom lučkom uredu, pošto je to jedini način, kojim bi se na korist prometa i grada mogla ona riva urediti.

Naša občina ostala je i ostaje uvijek potpuno solidarna sa zahtjevom iznešenim pred povjerenstvom od gradskih zastupatelja, biva da se riva za operacije uredi na način već davno odredjen i u državnim proračunim zakonjen.

Ima 7 godina, da su u državnim proračunim predvidjeni razni obroci za gradnju rive za operacije, čiji je ukupni trošak imao iznositi oko 700 000 Kruna. Ova riva imala se je graditi prije ostalih dielova rive. Nego upletajem nepoznatih, dogodilo se je obratno. Gradske predstavnike i pučanstvo uvjeravalo se je kroz to sa mjerodavne strane, da će se riva za operacije izgraditi iza kako bude dovršena spojna obala; da se s toga stavlja u proračun mali obroci za sačuvanje kontinuiteta u budgetu, i da će se veći iznosi uvršćivati iza kako bude dovršena spojna obala.

Sad je nadošao čas, pošto je spojna obala dovršena, da se započne sa tom davno projektiranom gradnjom rive za operacije. Radi se o pitanju čije se riešenje ne smije zavlačiti, jer bi interesi prometa i trgovine silno stradali ne samo na štetu grada nego i na štetu države.

Nikakav drugi projekt, nikakvo drugo uredjenje rive, izim onog zagovorano i traženog vazda od pučanstva i u svoje

doba odobrenog od vlasti, nebi odgovaralo potrebi prometa i trgovine Šibenika, koji je po službenim podacima poslije Trsta najveća prometna luka u državi što se tiče količine, vrijednosti i vrsti trgovine.

Graditi na pr. novu rivu iza rive od ugljena značilo bi po mišljenju sviju razboritih ljudi uzalud trošiti novac. Takovu novu rivu nitko nije ni sanjao da traži, nitko nije osjetio potrebu takove gradnje, nitko se se to u buduće dogoditi, jer je dotični položaj, okupiran što od željeznice, što od ratne mornarice, te nije pučanstvu pristapan. Dočim za pristup vagona na obalu podesnija je nasipom proširena riva za operacije, koju se traži, i koja i za sadašnjost i za budućnost Šibenika od velike je znamenitosti.

Današnja je „riva za operacije“ uzka tako, da na nekim mjestim ni kola ne mogu proći. A to je glavna riva jednog prometnog grada!

Šibenik i ne ima druge obale izim „riva za operacije“. Samo preko ove ima se pristupa na druge diove obale.

Predjel oko rive od ugljena je kako rečeno, sav zatvoren i pritisnut od željeznice i od ratne mornarice. Tu se grad ne može da razvije! Samo na protivnoj strani, u Crnici, gdje ima već ogromnih tvornica, moguć je daljni razvoj industrije, dizanje tvornica; i ovaj predjel morat će se u nedaleko vrijeme spojiti sa željezničkom šćacijom, a to će omogućiti baš riva za operacije. Grad sa svom svojom trgovinom, sa svojim prometom ostao bi zadužen, uništen, u nemogućnosti da se razvija sa obalom širokom 2-3 metra na najvažnijim točkama, ako se tomu ne doskoči gradnjom rive onako kako je bilo već projektirano i u državnim proračunim utvrđeno.

Izvedivost ove rive za operacije u pravcu spojne obale do lučkog ureda priznata je od prvobitnih projektanta, priznata je od svih domaćih i stranih vještaka; priznata je i od ministarskih tehničara među kojim od gosp. dvorskog savjetnika Khun-a, koji je izlicao poteškoće glede novaca i vremena. Korist i umjestnost tražene gradnje kao najboljeg riezjenja pitanja, to je od svakoga priznato.

Što se vremena tiče, jedna ili dvie godine više ili manje to ne može da bude odlučno. Ne ostaje dakle već pitanje novca. Po primljenom izvješću iztaklo se je od strane povjerenstva, da bi gradnja, kakova je tražena i nužna, zapala sada 1,100.000 Kruna i da svaki četvorni metar nasipom dobivene površine zapao bi K 120.

Grad, koji daje državi toliko poreza od svojih poduzeća, zaslužuje već time da se puno veća svota potroši za njegove potrebe i njegov napredak. Ali da taj potrošak stoji u nerazmjeru sa koristi, što bi grad i država imali, dokazom služi najbolje činjenica, što od nekoliko godina amo svaki četvorni metar zemljišta na upitnoj obali plaća se po 200-400 Kruna. Investicija dakle u Šibeniku za gradnju rive za operacije izplatila bi se bar trostruko u vrijednosti dobivene površine. To je neoporiv fakat.

U tim okolnostim svako škrtarenje je na veliku štetu ovoga grada i njegove trgovine, te dok bi s jedne strane ponizivalo i vriedjalo grad, vriedjalo bi ne manje ugled iste državne uprave.

Prisiljeni smo evo da se opet bavimo ovom stvari, koju je svaki stvor u gradu i cijeloj zemlji smatrao davno rješenom. Je li moguće i pomisliti, da će vlada i nadalje u ovom pogledu zapuštati ovaj grad i njegove probitke, da će to učiniti faktori, koji su u prvom redu pozvani, da u interesu države i njezinog izvoza štite i promiču napredak i razvoj Šibenika, koji ostaje sad kao i prije, osim Trsta najveći trgovinski primorski grad ove države.

Ovaj grad ima pravo očekivati od vlade zaštitu i pomoć njegovom trgovačkom i industrijalnom razvoju; shvaćanje interesa obćenitih koli grada toli i pokrajine; pravedan, razborit obzir prema njegovim potrebam i faktičnim okolnostim, ima pravo očekivati da se što prije izvrši gradnja Šibenske obale od mula do lučkog ureda u pravcu spojne obale uz nasip odnosno morske površine, kako to bi određeno nazad 7 godina, kako je to uzakonjeno u državnim proračunim, kako je to od strane državnih faktora obćini i pučanstvu bilo svečano proglašeno i kako je i za sadanje i buduće interese i potrebe trgovine i prometa ovoga grada neophodno nužno.

Književnost.

Četvrta knjiga Andrićeve zabavne biblioteke. Vredni i poznati hrvatski pisac,

g. dr. Nikola Andrić obdario nas je četvrtom knjigom svoje zabavne biblioteke. Pod naslovom „Sablast od Canterville“ primili smo izbor djela jednog od prvih engleskih pjesnika, Oskara Wilde-a. Na prvom mjestu ove knjige stoji realističko-idealistička Wildeova satira, po kojoj je knjiga dobila i ime. Ima u knjizi i drugih pripoviest, koje su probrane iz tri različite Wilde-ove zbirke.

Najljepše su mu priče: „Sretan kraljević“, „Slavuj i ruža“, te „Ribar i ribarova duša“. U knjizi se nalazi još i potpuna tragedija bez pozorišnih kratica — „Saloma“, zatim „Pjesme u prozi“ i pedesetak vrlo lijepih aforizama, izvdjenih iz raznih Wilde-ovih djela, tako da nam cieti izbor daje veoma bogatu i zanimivu sliku cjelokupnog pjesnikovog rada.

Toplo preporučamo Andrićevu zabavnu biblioteku, koja je u 4 mjeseca dala evo hrvatskom svijetu 4 vrlo liepe knjige svjetskih velikana: Dostojevskoga, Hamsunu, Loti-u, i sada Oskara Wilde-a. Knjiga se nabavlja kod same zabavne biblioteke u Zagrebu i kod svih zagrebačkih knjižara. Ciena joj je komad po 1 krunu.

Knjižara Jar. Merhaut u Zagrebu izdala je novi popis hrvatskih knjiga, koji se zanimanima šalje besplatno i franko.

Razne viesti.

Dirljiv događaj iz dobe opsade Skadra. O Bisetti pripovieda u „Corriere della Sera“ ovo: Vrlo se doima čovjeka — veli on — sgoda dvaju dječaka od 13 godina, koji su pred petnaest dana došli u srbski tabor. Kad ih njihovi roditelji, koji stanuju u Skadru, nisu više mogli hraniti, odpratiše ih do gradskih zidova, da ih odprave: „Ako ovdje ostanete“, rekoše im, „sigurno ćete umrijeti kao i mi. Vi ste mali i okretni, te ćete lako neopaženi proći, ili će vam se smilovati“. Plaučiči razstavise se oba dječaka od roditelja, te odoše k riedi Drinu, preko čijega mosta, radi odredbe Essad paše, smjedoše preći sami muslimani. Dječaci bijahu katolici, ali da uzmognu lakše pobjeći, roditelji ih nekoliko dana prije prevedoše na muslimansku vjeru, te su tako lako mogli preći preko rieke i doći u okolicu Brdice.

Preobučeni kao pastiri probiše se malo po malo sve do turskih obkopa. Tude se sakriše u jednoj grabi i namazaše odielo i lice blatom, da ih se tako lako ne uzmogne zamietiti. Po noći puzahu kao zmije napried, te prevariše predstraže. Oba dječaka sad bijahu već gotovo izvan opasnosti, kad je neki mali štropot, što ga nehotice prouzročise, uzbudio pozornost straže. Straže počoše pucati, ali kugle ne pogodiše svoga cilja. Prema jutru opaziše Srbi, prema čijem logoru dječaci udariše, oba ta „prebjega“, koji trčahu kao zecovi i živo vičući mahahu bielom krpom. Siromašni dječaci bijahu spaseni, no da li su njihovi roditelji preživjeli posljednje dane opsade, dječaci ne znadu, pa možda nikad ni ne će doznati.

Iz grada i pokrajine.

Osječko operno-operetno društvo u Šibeniku. Nakon sjajnih uspjeha u Opatiji, Dubrovniku i Spljetu prispjelo je jučer u naš grad osoblje osječke opere i operete. Ovo je kazalište na svojoj ovogodišnjoj proljetnoj tournée i spomenutim gradovima postiglo najljepšeg uspjeha i priznanja, te prema tome ima opravdane nade, da će i od sada ovo vrijedno kazalište biti i ostati miljenikom dalmatinskog općinstva. Ovakazališta, kao što je sada osječko mi smo dužni svim mogućim silama podupirati i potpomagati u svakom pogledu, jer samo na ovaj način ovo mlado kazalište moći će dostojno da vrši onu veliku misiju u našem narodu — da vrši onu tešku zadaću, za koju je bilo uspostavljeno. Smjeli pokušaj uglednih osječkih rodoljuba, koji su rijetkim patriotskim požrtvovanjem doprinijeli ostvarenju jedne ovako teške i plemenite kulturne ustanove, zaslužuje naše najveće priznanje i pomoć.

Nema sumnje, da će naše općinstvo znati da duboko i temeljito shvati plemenitu misiju osječkog kazališta i gojimo čvrstu nadu, da će našom pomoći, našim oduševljenjem ovo kazalište jednoga dana moći da bude na diku i ponos svih Hrvata i glavnog grada naše Slavonije.

Društvo će u našem gradu izvršiti sezonu od jedno desetak, što opernih i operetnih predstava. Repertoir je biran i sastoji se od najuspjelijih operetnih i opernih kompozicija.

Večeras je prva predstava i to jedna od najuspelijih opereta poznatog operetnog kompozitera Lebära, njegova *Ciganska Ljubav*. U ovom komadu zaposleno je gotovo cjelokupno osoblje osječke operete, a glavne uloge u rukama su najboljih sila društva, kao što su gospodjice Ašenbreuer, Grosz, Makušinska i t. d., te gospoda Mitrović, Vuković, Stojković, Majhenič, Horski i t. d.

Sutra večer pjeva se omiljela Lehärova opereta u 3 čina *Gräf Luksemburg* sa gospodinom Lubinom, Vukovićem i Majheničem u glavnim muškim ulogama, te gospodjom Groszovom, Makušinskom u glavnim ženskim ulogama.

Od opera u Šibeniku pjevat će se Smetanina *„Prodana Njevesta“*, Offenbachove *„Hoffmanove Priče“* te Thomas-ova *„Mignon“* i eventualno Auberov *„Fra Diavolo“*. U ponedjeljak je odmor.

Mi najsrdačnije pozdravljamo dolazak osječkog kazališta u naš grad, uvjerenjem, da će svi oni lijepi glasovi, koji su ga pretekli biti opravdani, te da će osječko kazalište i pred našim obćinstvom znati posvjedočiti svoju veliku valjanost, spremu i vještinu.

Prolom oblaka i grad. Jutros je užasna oluja bjesnila nad Šibenikom i ustravila pučanstvo, koje se još uvijek nalazi pod težkim dojmom nekadašnje elementarne štete. Okolo 6 sati strašna grmljavina najavila oborinu težku, i ova zbilja pade, al na način, e se mislilo da su se na čas otvorili svi jazovi nebeski. Silni pljusak bude popraćen grädom (krupom), koji je u tili tren pokrio cieti grad debelim slojem. Okolo 10 sati ponovila se oborina, ali u manjoj mjeri i jakosti. Po obavjestima, koje do sad primismo, štete ima dosta, tek je sreća što krupa nije zahvatila na široko, nego samo bližnju okolicu šibensku do sv. Mare.

Od srijede boravi u našem gradu u poslu hospitaliranja mjesne realke pokrajinski školski nadzornik, dvorski savjetnik g. M. Zavadlal.

Naša obala. Kako obećasmo, u današnjem broju bavimo se u posebnom članku s našom obalom, i cijenimo, da će vlada uvidjeti napokon, da se u riezjenju ovog važnog pitanja, ne da više nipošto otežati ni odgadjati. S naše strane ne ćemo stvar nikad pustit s vida, dok je god ne vidimo konačno riezrenom.

Kinematograf. Raspored mjesnog kinematografa bio je preko ove sedmice vrlo biran i bogat. Preporučamo, da tako bude i u buduće, jer jedino po taj način kinematograf može da odgovori svojoj svrsi.

† Antun Mandić, višegodišnji trgovac u rukotvorinama i modi, preminuo je jučer. Sutra mu je sprovod. Pokoj mu duši!

➤ Za naše vatrogasce. Zemaljski odbor dozvolio je našem Vatrogasnom društvu iznos od K 2000 za nabavu jedne parne štrcaljke. Iznos će bit doznačen, kad štrcaljka bude dobavljena.

Naši brzojavi.

Kritičan medjunarodni položaj.

London, 3 svibnja. Jučerašnja sjednica poklisarske reunije nije izgadila nimalo kritični medjunarodni položaj. Sjednica se sastaje opet u ponedjeljak.

Krunsko vieće.

Beč, 3 svibnja. Krunsko vieće, koje se je jučer obdržavalo, zaključilo je, da se Crnoj Gori preda ultimatum, ako ista u najkraće vrijeme ne popusti u pitanju Skadra.

Rusija ne će sudjelovati.

Pariz, 3 svibnja. Ruski poklisari izjavise poklisarima Trojnog saveza, da Rusija obzirom na javno mnijenje, ne će nikako sudjelovati prisilnoj vojničkoj akciji vele-vlasti na Crnu Goru. Poklisari motiviraju to i drugim razlozima, kao da je prisilna akcija preuranjena, budući još nisu iscrpljena sva sredstva, da Crna Gora popusti.

Odgovor Crne Gore velikim silama.

Pariz, 3 svibnja. U ovdješnjim krugovima drži se, da odgovor Crne Gore velikim silama, koji je uzsljedio u četvrtak, daje naslućivati, e se skadarsko pitanje može još rieziti bez krvoprolića. Odgovor, kako je poznato, kaže, da Crna Gora pridržaje sebi pravo, da izjavi svoje stanovište pri dogovaranju o miru glede pitanja

Skadra, ali samo onda, kad balkanski saveznici budu definitivno uglavili pitanje konačnih granica Albanije.

Englezka koleba.

London, 3 svibnja. Reuterov ured javlja, da držanje Englezke u skadarskom pitanju nije još jasno. Englezka doduše pristaje uz velike sile, ali po pisanju nekih englezkih novina, kao „Morning Post-a“ rek bi, da bi Englezka bila sklona, e se skadarsko pitanje riezši i drukče nego što je naglašeno posljednjih dana. Spomenuti list piše, da je situacija preozbiljna za Austro-Ugarsku.

Uza sva njezina prava pri dielenu osvojenih teritorija na Balkanu, ona se mora obazirati na držanje i drugih vele-vlasti. List se nada, da će Austro-Ugarska, koja je do sada djelovala umjereno, razborito i oprezno tako činiti i u buduće, jer je nemoguće pomisliti, da bi ona vodila politiku, koje pogibli svakako vide i njezini vodeći krugovi.

Rastanak Essad paše sa crnogorskim častnicima.

Cetinje, 3 svibnja. Crnogorski su častnici pratili Essad pašu do rieke Drine. Essad paša bio je razdragan i na rastanku im rekao ove značajne riezši: „Sada se možemo rastiati, jer sam ja stigao na prirodne granice izmedju Albanije i Crne Gore“.

Srbi proslavljaju uspomenu Zrinskog i Frankopana.

Beograd, 2 svibnja. Na 30 travnja priredjen je u sveučilišnoj dvorani svečani spomen hrvatskom banu Petru Zrinskom i šurjaku mu Krsti Frankopanu. Marjanović držao je predavanje o uroti i tragediji, koju je nazvao hrvatskim Kosovom. Akademik i poznati srbski književnik Skerlić, u završnom govoru nazvao ih je opštim narodnim herojima. Novine su im posvetale čitave uvodnike.

Demonstracije u Zagrebu.

Zagreb, 2 svibnja. Prigodom 242 objetnice tragične smrti Petra Zrinskog i Krste Frankopana, zagrebačka akad. omladina, pokle nego je pošla pod barjekom u crkvu na zadušnice, skupila se je kod sveučilišta i tu držala oduševljene govore u slavu hrvatskih mučenika. Redarstvo je uredovalo i nekoliko mladića uapsilo. Na večer se imao u kazalištu

dati Kumičićev „Petar Zrinski“, ali zbog istaknutog, dignut je sa repertoira. Omladina se ipak na večer našla u kazalištu i kad se je digao zastor, zapjevala „Liepu našu“. Redarstvo je posredovalo te je došlo i do tučnjave. Jedan stražar i jedan detektiv su ozljedjeni. Oko 40 djaka je uapšeno, medju njima 6 klerika.

„TRISSIN“.

Za moje gumene vrbce „Trissin“, koje su se pokazale kao najbolje i koje vinogradarski stručnjaci hvale, pružam jamstvo, da isti uzprkos sunca, kiše i rose, moraju 14 dana na lozi uzdržati.

U jednom kilogramu imade oko 4.000 komada.

Rudolf Oesterreicher

Beč, II. Lilienbrunnngasse 10.

SMREČKA

crvenih, ovogodišnjih, suhих i zdravih, koju mu drago - kolikocu kupuje tvrtka -

BRAĆA MAKALE

ŠIBENIK

uz najveće dnevne cijene i najpovoljnije uvjete.

NOVO IZRADJENE

:: RADNIČKE KNJIGE ::

- SLUŽBOVNE KNJIGE -

NABAVLJAJU SE U

HRVATSKOJ TISKARI

(Dr. Krstelj i drug) Šibenik.

HRVATSKA TISKARA

(Dr. Krstelj i drug) :: Šibenik :: (Dalmacija).

Veliko skladište svih vrsti tiskanica za župske i obćinske urede.

Tiskanice izradjene su na finom i trajnom papiru, a cijene su im veoma nizke. Pri naručbam za veću točnost, uz broj popisa valja naznačiti i naslov tiskanice.

Izradjuje sve vrsti posjetnica, poziva za zabave i koncerte, jestvenike, diplome, cienike, protokole, brošure itd. itd.

Za sokolska društva imamo naročite Clischée i znakove, te smo u mogućnosti svaku naručbu izvršiti na poduno zadovoljstvo. Naročito smo snabdjevjeni krasnim slovima za izradbu svake vrste i veličine plakata. Čista papira svake vrste i količine, kao i obojva prodajemo uz vrlo nizke cijene.

Svi poslovi izvršuju se najvećom preciznošću i vrlo brzo.

Vlastita knjigovežnica

obskrbljena svim potrebnim i najmodernijim strojevima kao i onim za rezanje, perforiranje, pozlaćivanje i t. d. Uvezuje sve crkvene knjige, Missale, protokole, brošure, te sve radnje u knjigovežku struku zasjecajuće.

Napomenuti nam je, da smo svim radnjama, kao i papiru i tiskanicama cijene znatno snizili.

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

89.

„Dakle čuj dalje... Komu je najviše do tog, da Danska oslabi, osami, da se pobune slavenski krajevi, da se riješe danske vlade i da se iskrvavile u mnogim bojama? I ko bi se onda bacio na iskrvavljene, ko bi od svega toga imao koristi? — Nijemci — Nijemci — Nijemci, biskupe — tvoji saveznici... I kad im se nigdje više ne bi opirali u slavenskim državama, na koga bi onda udarili? Misliš, da bi se zadovoljili s granicama, koje čini Sjeverno More? — Proti vama — proti tebi — biskupe... O, ne poznaš ih, ne poznaš...“

„Priznajem ti!“ oglasio se Valdemar...

Bio mu već spremljen konj za odlazak...

„Njemačku pomoć, otklonit ćeš, biskupe...! S njima ni koraka...“

Tudjinac vitez pokazao je na redove brodara s uzdignutim veslima, sjekirama, sidrima i motkama.

„Pouzdaješ li se sam?... Zaista, i meni bi bilo milije... Svi će osim tebe...“

„I ovaj narod...“

„Jest... ovaj narod — nikom ne bi imao da budeš zahvalan...“

Vitez tudjinac nakon toga dao je znak za polazak...

Redovi su pošli prema sjeveru...

Rumeni plamen zapaljenih mjesta osvjetljavao im put po žalosnoj laandskoj pokrajini.

Biskup Valdemar promišljao je o riječima nepoznatog saveznika i u duhu potvrdjavao mu svaku riječ. A nepovjerenje, koje se porodilo u njegovoj duši, nije ga više ostavilo. Samo mu se činilo, da je tudjinac govorio odviše slobodno, i da se ne bi znao pretvarati, i ako bi htio...

„Dozvoli, da te zapitam... Čuješ?“

Biskup ustavio je konja.

I vitez potegnuo je svog vranca za uzde, i činilo se, da je kroz obrazinu u pro oči u pitača što je oštrije mogao.

„Za što mrziš Valdemara? — Da li se poznate, da li se poznate...“

„Da li sam ja pitao tebe?“

„Sve sam ti svojevolumno rekao...“

„Nije bilo potrebno... Budi još za čas strpljiv... Onda ćeš se osvjedočiti, za što sam ti ponudio svoju pomoć i da sam — imao — pravo!“

Tudjinac govorio je dubokim glasom i svaku od zadnjih riječi izgovarao je osobitim naglaskom...

Biskup Valdemar ušutao je i ni za što više pitao nije... A i vitez kraj njega čete buntovnika pospješile su korak, konji Valdemarova društva morali su trčati, a nad glavama brodara letjele su noćne ptice i kričale im najstrašnijim glasovima: „srećan put — srećan put — i još bolji uspjeh...“

X.

Kralj Valdemar ostao je sa svojim vjernima u Ringstedu. Najbolji junaci, cvijet danskog viteštva, bio je sabran oko svojeg vladara. Šta više došli su i iz Aalborga Viborga...

Onaj dan, kad je došao kraljevski par u starodavni Ringsted, doletjeli su na konjima poslanici da jave, da je stric kao što govore kod prve navale zauzeo Oringsburg, svoju nedavnu tamnicu... Njegovi brodari vele da se razišli po ravnicima, kao da je more izašlo izvan obale i hoće posve da poplavi otok. Na čelu ribarima jest tudjinac, vele još mlad čovjek, sav obučen u željezu s čudnim znakom na prsima... Niko ne zna, gdje mu je domovina, niko ga ne pozna ni po imenu... Među brodarima vele da vlada željeznom rukom, da im to već neugodno. Počeli su paliti sela, mučiti nenaoružan narod, a tudjinac zapovjednik s krivicama postupa najstrožije... Stric biskup o svemu se s njim potanko svjetuje... Borave u jednom šatoru, jedu iz jedne zdjele, piju iz jedne čaše, i ipak nezna o njemu ništa više, nego običan brodar ili ribar... Među ustašama šire se o čudnovatom tudjincu najnevjerojatnije priče, govore, da nije ni iz ljudskih kostiju, da je poslan od starodavnih danskih kraljeva, da obnovi nekadanje doba, da vrati obalnim stanovnicima bivši slobodu plovitbe po moru, kamo ih se hoće... Njegovim riječima slijepo se pokaravaju; da im rekne, da se bace u more, odmah bi svi to učinili.

Mladi kralj odmah je izdao zapovijest, da se njegovi pristaše sprema za odlazak...

Po broju nije bilo mnogo vitezova, ipak su se mogli mjeriti s brodarima i ribarima, da ih vodi i sam nečastivi...

Neki su svjetovali kralju, nek još pričekala nekoliko dana, jer su vitezi sa svih strana na putu prema Ringstedu... Onda da će satri ustaše konji sa svojim kopitima i da ne će trebati mač...

Mladi kralj bio je već nestrpljiv...

A još uzrujanija bila je kraljica...

„Za Boga, Draguško moja, nemoj počl s nama... Bitka će biti krvava... Strjelice se uklanjaju... mač ne zna za razliku... čuj, što ti kažem...“

„Ne mogu, Valdemare...“

„A ako ti se prisegnem...“

„Ni onda ne bi mogla...“

„A zašto... Draguško!“

Mladi kralj zagrlio je svoju ženu.

„Tom svemu kriva sam ja — jedino ja... Da nisam molila za njega, ne bi bilo potrebno da ideš danas u boj proti njemu... Sastat će se s njim prije bitke... Njegovo srce ne može biti tako tvrdo... Mora uvidjeti svoju krivnju... Ne će moći opirati...“

„Vrlo se varaš, dušo moja... Njegove oči ne vide ništa drugo nego kraljevsku krunu, uha ne čuju ništa drugo, nego: svjetli kralju, i njegovo srce ne teži ni za čim drugim nego za žezlom i skrletnim ogrtačem... Uzaludna je svaka tvoja riječ, uzaludan svaki tvoj korak... Može te još zadržati kao robinju, da me prije i natjera, da se odrekne krunu...“

„I ipak počl ću... nek se dogodi na što... Bila bi kriva krvi, koja će se proiliti, za sve vijekove, predbacivala bi si tu dansku krv, dok bi živjela... Da sprječim boj, koliko je moguće po mojim slabim silama, i da posređujem za izmirenje, spremna sam da doprinesem ma kakvu žrtvu...“

„Ta žrtva mogla bi te stati i života!“

„I život ću žrtvovati... Svaki čas spremna sam... Rado ću doprinjeti kao žrtvu i svoj mlad život... samo da ostane mirna moja nova domovina, samo da sprječim prolivanje bratske krvi...“

Kralj Valdemar nije se više protivio.

„Tvoj i moj Bog odjenut čete ogrtačem, koji je nepristupačan svakom zlu... Draguško moja!“

Kralj Valdemar je drugi put zagrlio svoju ženu, a sad joj blijedo lice porumenilo od suza njezinog muža, koji već nije mogao da svlada nutarnje ganuće...

I nakon toga krenuli su iz Ringsteda prema sjeveru...

(Nastavit će se).

Antrijansko parobrodarsko društvo na dionice

„DALMATIA“

uzdržava od 1. maja 1912. slijedeće glavne pruge:

Trst—Metković A (poštanska)
Polazak iz Trsta ponedjeljak u 5 sati posle podne
povratak svake subote u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković B (poštanska)
Polazak iz Trsta u četvrtak u 5 sati posle podne;
povratak svake sriede u 6.15 sati prije podne.

Trst—Metković C (poštanska)
Polazak iz Trsta u subotu u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Korčula (poštanska)
Polazak iz Trsta u utorak u 5 sati posle podne
povratak u ponedjeljak u 6.15 sati prije podne.

Trst—Šibenik (poštanska)
Polazak iz Trsta u petak u 5 sati posle podne
povratak u četvrtak u 6 sati prije podne.

Trst—Makarska (trgovačka)
Polazak iz Trsta svake sriede u 6 sata pos. pod.
povratak svaki ponedjeljak u 1.15 posle podne.

Trst—Vis (trgovačka)
Polazak iz Trsta u subotu u 7 sati pos. podne
povratak svaki četvrtak 7.15 pos. podne

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

INSAM & PRIMOTH
St. Ulrich, Groeden (Tirol).

šiparske radnje iz drveta za crkve
Kipovi svetaca, oltari, propovjedačnice
križni putevi, raspela, jaslice itd.
Katalog uzorka s cijenama daje se badava.
Za dostavu naručbe do štacije uključivo sa
škrinjom, ne plaća naručitelj.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTU KURENTU
I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA
INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DE-
VIZE SE PREUZIMLU NAJKULANTNIJE. IZPLATE NA
SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJU;SE
- - - BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. - - -

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERET-
NICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE.
PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE.
OSJEGURANJE PROTI GUBITKU ŽRIEBANJA. REVI-
ZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHIPAPIRA BEZPLAT-
- - NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. - - -

Izvrstna roba!

Uz tvorničke cijene!

Moderne turističke košulje	komad po	K 1.70
Biele košulje za gospodu	" "	1.70
Bojadisane košulje za gospodu	" "	1.35
Velike gaće za gospodu biele i u bojama	" "	1.—
Moderne pregače ze gospodje	" "	—80
Dječje pregače	" "	—60
Izvrstne košulje za gospodje	" "	1.20
Bječve za gospodu 12 pari	" "	3.60
Jake bječve za gospodje 12 pari	" "	4.80
Rubci u bojama za glavu 12 komada	" "	3.60
Žepni rubci u bojama	" "	1.50
Žepni rubci, fini, bijeli	" "	1.30

Adolf Zuoker i-i Plzenj (Češka).

Veliki izbor rublja. — Prodaja u svim zemljama. — Cienici badava i franko.

JESAM LI PLATIO PREDPLATU ?

Pozor!

Pozor!

Gradjevni poduzetnici!

Izvrstno vapno, uz vrlo umjerene cijene
dobiva se kod

I. dalmatinske tvornice vapna
u TEPLJUHU kod Siverića.

Naručbe prima te daje potanje obavjesti

Podružnica Ljubljanske Kreditne banke u Splitu.